Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Maa seire Euroopa programmi (GMES) ja selle esialgsete toimingute kohta (2011–2013)"

KOM(2009) 223 lõplik – 2009/0070 (COD)

(2010/C 339/04)

Raportöör: **Joost VAN IERSEL**

Nõukogu otsustas 30. juunil 2009. aastal vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 157 lõikele 3 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Maa seire Euroopa programmi (GMES) ja selle esialgsete toimingute kohta (2011–2013)"

KOM(2009) 223 lõplik – 2009/0070 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 5. jaanuaril 2010.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 459. istungjärgul 20.–21. jaanuaril 2010 (20. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 184, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 4.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab Maa seire Euroopa programmi (GMES) teemalist määrust ja selle esialgseid toiminguid kui strateegilist edusammu Euroopa kosmosepoliitika arendamise uues tõhusamas raamistikus.

1.2 Komitee usub, et kõnealuses kontekstis on võimalik saavutada olulist kasu olemasolevate ELi poliitikate rakendamise, uute poliitikate väljatöötamise, Euroopale ja väljaspool Euroopat arukate ja asjakohaste teenuste osutamise tõhustamise ning ELi seisukohtade tugevdamise teel rahvusvahelistel läbirääkimistel.

1.3 Kasu ühiskonnale ja kodanikele on seda suurem, et kosmosepõhised teenused mõjutavad paljusid väga asjakohaseid teemasid nagu kliimamuutused, hädaolukorrad, keskkonna- ja terviseküsimused, sealhulgas vee ja õhu kvaliteet (saaste), põllumajandus ja metsandus, kahanevad loodusvarad, kosmoseküsimused ning avaliku julgeoleku küsimused ja kaitse.

1.4 Kõrge kvaliteet on hädavajalik nii kosmosevaldkonna kui ka *in situ*-valdkonna jaoks, samuti nagu nende interaktiivsed võimed ja koosmõju. Kosmosepõhised teenused täiendavad maapinnal, õhus ja meres asuvaid teenuseid ([1]).

1.5 Euroopa agentuurid ja liikmesriikide avalikud teenused on kosmoseteenuste peamine sihtgrupp. Ka eraõiguslikud isikud saavad neist kasu. Avaliku ja erasektori jaoks kasulike teenuste hulk kasvab koos turu arenguga. Järgmise etapi teenuste sektor, kus kõige olulisem koht on VKEdel, nõuab erilist tähelepanu ja rahastamist.

1.6 Juhtimine on äärmiselt oluline. Otsustavad elemendid on järgmised:

— kooskõlastamine ja sidusus, mis põhinevad kosmoseprobleemaatika käsitlemisel ühe ELi täieõigusliku poliitikana ja kõigi kosmoseprobleemaatikaga tegelevate komisjoni peadirektoraatide ja Euroopa agentuuride täielikul pühendumisel;

— komisjoni ja liikmesriikide arvukate eraõiguslike isikute tegevuse kooskõlastamine;

— komisjoni operatiivne oskus käsitleda järgmise etapi teenuste sektorit;

— rahuldavad raamtingimused innustamaks erasektori investeeringuid.

1.7 Täielik, usaldusväärne ja pidevalt kättesaadav andmebaas põhineb kosmosepõhise ja maapinnal asuva infrastruktuuri koostoimel. Täielik ja avatud juurdepääs andmetele on võtmetegur moonutuste vältimisel ja järgmise etapi teenuste sektori stimuleerimisel. Liikmesriikide ja ELi jaoks selgelt tundlikke andmeid tuleb kaitsta.

([1]) Kosmosepõhiste teenuste panus tagab praegu varasema juurdepääsu asjakohasele teabele, mis jätab rohkem aega otsuste tegemiseks ja vastumeetmete ettevalmistamiseks. Lisaks sellele lihtsustavad need sündmuste ja ootamatute sündmuste üldist ja piirkondlikku tõlgendust.

1.8 Komitee tunnustab 150 miljoni euro suurust rahastamispaketti rakenduste tõhustamise esimese sammuna. Üldise positiivse hinnangu saavutamiseks tuleb lahendada teatud küsimused. Finantsvahendite võimalik ebapiisavus, satelliitide Sentinel B käivitamine lisaks satelliitidele Sentinel A ning sidusrühmade vahel ELi eelarvest jaotatavad toetused loovad aluse edasistele läbirääkimistele ja selgitustele, et tagada süsteemi edu poliitiliste eesmärkide täitmisel.

1.9 Edasised kosmosepõhised teenused mõjutavad paljusid valdkondi, mis vastavad otseselt ühiskonna ja kodanike vajadustele. Komitee soovitab seetõttu tungivalt ELi teabevahetusstrateegiat, et tõsta üldsuse teadlikkust Maa seire edaspidise kasu kohta, pöörates erilist tähelepanu selle valdkonna tehniliste ekspertide haridusele ja koolitusele.

1.10 Maa seire peaks omandama kindla koha 2010. aasta järgset perioodi käsitlevas Lissaboni strateegias.

2. **Euroopa kosmosepoliitika areng**

2.1 Poliitiliselt ja majanduslikult strateegilised põhjused on peamine stiimul huvi suurenemisel kosmoseküsimuste vastu. Kliimamuutus, keskkonna- ja kosmosevaldkonna eesmärgid, kodanike turvalisus ja täiendava kaitse infrastruktuur muudavad tõhustatud operatiivteenused kosmosevaldkonnas väga nõutavateks.

2.2 Sõltumatu Euroopa kosmosepoliitika ja sõltumatud talitused on vajalikud globaalse kosmosetegevuse suurenemise tõttu, mida teostab üha kasvav arv partnereid ja konkurente ([2]).

2.3 Vastavalt komisjoni rohelisele ja valgele raamatule, mis avaldati viimase kümne aasta jooksul, ning vastavalt Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) ja komisjoni vahel 2003. aastal sõlmitud raamlepingule tervitab komitee ühise kosmosenõukogu, komisjoni ja ESA dokumentides 2007. aasta aprillis ja mais esitatud poliitikameetmeid ([3]). 2009. aasta oktoobris rõhutas president José Manuel Barroso kosmose tähtsust paljude ELi poliitikavaldkondade jaoks ([4]).

2.4 ESA on teinud märkimisväärset tööd väga pika aja jooksul. Lisaks teadusuuringutele on kosmoseprogrammid lihtsustanud toimivate teenuste arengut koostöös eraettevõtetega. Komitee tegi möödunud aastal järelduse, et ESA on edukalt teostanud tööstuspoliitikat. ESA ja Euroopa Komisjoni vahelise uue tööjaotuse raames vastutab komisjon täielikult projektide operatiivetapi eest.

2.5 Komitee on juba väljendanud oma ootusi selle kohta, et Euroopa Komisjoni osalemine poliitika kujundamisel ja rahastamisel peaks toetama nii avaliku kui ka erasektori tegevust kosmosevaldkonnas.

2.6 Selles kontekstis teeb komisjon Maa seire Euroopa programmi (GMES) määruse ettepaneku ning ettepaneku programmi esialgsete toimingute kohta (2011–2013), mis on järgmine vajalik samm Euroopa parema kosmosepoliitika nõudmiste täitmiseks.

2.7 GMESi tulemusel on suurenenud huvi ja tõhustunud Euroopa asutuste ning avaliku ja erasektori programmid Euroopas.

2.8 Et tagada GMESi mitmesuguste võimalike tulude tõhus käsitlemine, tervitab komitee koordineerimise eest vastutava GMESi büroo loomist ettevõtluse peadirektoraadis. Selline kooskõlastamine on väga soovitav, kuna kaasatud on mitmed peadirektoraadid ja 7. raamprogramm.

2.9 Tõhustatud koostöö Euroopa tasandil ning komisjoni ja liikmesriikide vahel on samuti positiivne mõju ühtsele lähenemisviisile, mis riiklikul tasandil sageli puudub. See võib tõsta teadlikkust ja parandada kosmose kuvandit, ühendades kosmose kodanikele osutatavate eriteenustega.

3. **Määrus**

3.1 Lisaks GMESi teadus- ja arendustegevusele, mille puhul on tegemist valdkondadega, kus Euroopa Komisjon, ESA ja liikmesriigid on aktiivsed partnerid, keskendub komisjon teemadele, mille raames tagab ühenduse tegevus selge lisaväärtuse.

3.2 Kõnealuses määruses nähakse ette toimivad GMES-teenused laiemal tasandil. Kuna tegemist on uue etapiga uues raamistikus, on nii programmi loomise, sh prioriteetide valiku, kui ka juhtimise üle peetud laialdasi konsultatsioone kõigi sidusrühmadega, GMESi koordinaatoritega liikmesriikides, (potentsiaalsete) kasutajatega ja tööstusega.

3.3 Maa seire Euroopa programmi käsitlev määrus loob õigusliku aluse GMES-programmile ja ELi rahastamisele esialgsete toimingute puhul aastateks 2011–2013 summas 107 miljonit eurot komisjoni eelarvest. Lisaks on selle jaoks eraldatud täiendavalt 43 miljonit eurot 7. raamprogrammi vahenditest, seega on toetuse kogusumma 150 miljonit eurot, kuni saavutatakse kokkulepe ELi mitmeaastase eelarve kohta aastateks 2013–2020 ([5]).

([2]) Selles kontekstis tuleks nimetada maavaatlussüsteemide ülemaailmset süsteemi (GEOSS). GMESi abil soovib Euroopa igati asjakohast rolli GEOSSi raames.

([3]) ELT C 162, 25.6.2008, lk 24.

([4]) Euroopa Komisjoni presidendi sissejuhatav sõnavõtt konverentsil „Euroopa kosmoseambitsioonid, uued võimalused Euroopa ettevõtete ja kodanikuühiskonna jaoks", Brüssel 15.-16. oktoober 2009.

([5]) Tegemist on täiendavate summadega lisaks 1,4 miljardile eurole, mis on kosmoseprojektide jaoks ette nähtud 7. raamprogrammis.

3.4 Ette on nähtud viis tegevusvaldkonda. Perioodil 2011–2013 on rõhuasetus hädaolukorras reageerimise ja maismaaseire teenustel ([6]).

3.5 Esialgseid toiminguid juhib komisjon kui ühte osa ELi üldisest GMESiga seotud tegevusest, mis hõlmab ka ELi teadusuuringute alast tegevust ja GMESi partnerite tegevust. Kõnealust raamistikku tuleb eristada GMESi kosmosevaldkonna rakendamisest, mis on tehtud ESA ülesandeks.

3.6 Lisaks üldisele üksmeelele sidusrühmade seas ilmnes konsultatsioonidest ka suur vajadus usaldusväärsete ja korrektsete andmete järele.

3.6.1 Paljud kasutajad, sealhulgas teadusringkonnad, riiklikud ja piirkondlikud ametiasutused ning julgestusteenistused vajavad hädasti usaldusväärseid andmeid, mõnikord on see vajadus isegi äärmiselt kiireloomuline.

3.6.2 Usaldusväärsed ja järjepidevad andmed on vältimatu tingimus Maa seire turgude edasiseks arenguks Euroopas, eelkõige järgmise etapi teenuste sektoris, pidades silmas majanduskasvu soodustamist ja töökohtade loomist ([7]).

3.7 Võttes arvesse subsidiaarsust, väärib märkimist, et üldhinnangust ilmneb vajadus arvestada Euroopa tasandil kõnealuse määruse raames osutatavate teenuste puhul kõikide liikmesriikide panusega, võimaldades nii mastaabisäästu kui ka ELi keskkonnaõigustiku tõhusat rakendamist ([8]).

4. **Üldised märkused**

4.1 Lisaks olemasolevatele teadusuuringute programmidele, teenustele ja mõnele toimingule tervitab komitee igati esialgseid toiminguid, mis on ette nähtud Maa seire määruses strateegilise sammuna arengu suunas.

4.2 GMESi käivitades algatasid komisjon ja ESA programmi satelliitandmete operatiivseks kasutamiseks tsiviileesmärgil, lisaks selle kasutamisele meteoroloogilisel eesmärgil. See programm on oma ulatuse ja põhjalikkuse poolest maailmas ainulaadne. GMESi jätkusuutlik areng ja rakendamine annab Euroopa tööstusele võimaluse saada üheks esmatähtsaks maailmatasandi osalejaks.

4.3 Laialdased konsultatsioonid asjaomaste sidusrühmadega ning mõjuhinnang näitavad, et programmi eesmärkide ja edasiste võimaluste osas valitseb ulatuslik üksmeel. Paljud tellitud konkreetsed uuringud näitavad, et GMES pakub sarnast kasu ning suuremaid võimalusi avaliku ja erasektori osalejate jaoks ([9]).

4.4 Uute toimingutest saadav kasu, mida ootavad mitmed avaliku ja erasektori sidusrühmad ning komitee, võib võtta kokku järgmiselt:

— strateegiliselt peegeldab Euroopa Maa seire ELi kasvavaid Euroopa tasandi ja rahvusvahelisi ülesandeid ja kestvat mõju Euroopa ja maailma asjadele;

— kohandatud ja kiire kosmosepõhine teave aitab Euroopa Komisjonil, liikmesriikidel ja piirkondadel rakendada olemasolevaid programme korrektsemalt;

— (uusi) poliitikameetmeid on võimalik paremini välja töötada;

— kosmosepõhine teave aitab täpsemate teadmiste ja ulatuslikuma andmete kogumisega oluliselt kaasa muudele kui kosmosepõhistele toimingutele ([10]);

— uus teave loob lisaväärtust selliste Euroopa asutuste jaoks nagu Euroopa Keskkonnaagentuur ja Euroopa Kaitseagentuur;

— eraettevõtete jaoks luuakse tohutud võimalused järgmise etapi teenuste sektoris;

— uute teenustega, mida nõuavad riiklikud ametiasutused ja agentuurid, kaasneb kasu kodanike jaoks parema keskkonnajuhtimise ja turvalisuse suurendamise näol ja ka tarkadel lahendustel põhineva kulude kokkuhoiu näol ning need teenused kujutavad endast majanduskasvu tegurit;

— EL võtab suuremal määral teadmistel põhineva seisukoha rahvusvaheliste läbirääkimiste käigus sellistel teemadel nagu kliimamuutused ja lepingud, mille eesmärk on parem järelevalve;

— konkreetsed teenused, mis põhinevad asjakohasel teabel, toetavad arengumaadega seonduvaid ELi poliitikameetmeid.

4.5 Kulude ja tulude tasakaal saab eeldatavalt olema positiivne: suhteliselt tagasihoidlik käive loob olulisi eeliseid.

4.6 ESA programmide kindlaksmääratud rakendusaeg on kolm aastat. Nõukogu peaks määratlema pikaajalised ELi ülesanded 2013. aasta järgseks perioodiks. Rakendusprogrammide järjepidevusel on esmane tähtsus. Pikas perspektiivis kavandamine on otsustava tähtsusega Maa seire tulemuslikkuse saavutamisel riiklike eesmärkide ja talituste jaoks. See on ka põhiline tingimus, et innustada järgmise etapi teenuste sektorit teenuseid arendama.

([6]) Vt määruse artikkel 3.

([7]) Vt määruse artikkel 8.

([8]) Vt ka määruse artikli 4 lõige 3.

([9]) Vt muu hulgas „Socio-Economic Benefits Analysis of GMES", PriceWaterhouseCooper, oktoober 2006; „EU Space Policy and its potential for EU industrial sector competitiveness", 2007. aasta uuring EP taotlusel, ning „Study on the competitiveness of the GMES downstream sector", uuring GMESi konkurentsivõime kohta järgmise etapi teenuste sektoris, Ecorys jt, november 2008.

([10]) Nt TERRAFIRMA – maapinna liikumise ohuteabe hindamise talitus, nt ranniku- ja maavärinapiirkondades; PROMOTE – õhukvaliteedi talitus; MY OCEAN – ookeaniseire ja ilmateate talitus; SAFER – hädaolukorras reageerimise teenistus.

4.7 Samas kontekstis on väga oluline tagada järjepidevus, usaldatavus ning täielik ja avatud juurdepääs andmetele, mis puudutavad kõiki asjaomaseid osapooli.

4.8 Inimeste teadlikkus terves Euroopas on jätkusuutliku kosmosepoliitika jaoks hädavajalik. Viivitamatult tuleks luua ELi teabevahetusstrateegia, et tagada avalikkuse toetus. Teabevahetusstrateegia peaks selgitama täpselt kosmosepõhiste teenuste edaspidist tulu ühiskonna ja kodanike jaoks.

4.9 Samas kontekstis rõhutab komitee vajadust pöörata erilist tähelepanu selle valdkonna tehniliste ekspertide haridusele ja koolitusele.

5. **Juhtimine**

5.1 Kuna esialgsete toimingutega määratakse raamistik, et laiendata toiminguid hilisemale ajale, peaks nõuetekohane juhtimine ja valitsemine olema tagatud juba loomisest alates. Juhtimine seondub eelkõige allpool nimetatud punktidega.

5.1.1 Arusaadavatel põhjustel on kosmos olnud pikka aega pisut eraldiseisev poliitikavaldkond Euroopa Liidus, kuid nüüd tuleb seda tunnistada kui täisväärtuslikku poliitikat teiste ELi poliitikavaldkondade seas. See sobib väga hästi kokku 2010. aasta järgse Lissaboni strateegiaga ([11]).

5.2 Kõik Euroopa Komisjoni peadirektoraadid, mis on kaasatud kosmosepoliitikasse, peaksid tõhusalt kooskõlastama oma tegevust, et vältida kordamist ning tagada sihipärane tegevus, juhul kui rohkem kui üks direktoraat on kaasatud Maa seiresse.

5.3 Euroopa asutused ja peadirektoraadid, eelkõige teadusuuringute, keskkonna, põllumajanduse, justiits- ja siseküsimuste, tervishoiu ja tarbijakaitse, arengu, kaubanduse ja välissuhete peadirektoraadid tuleb kaasata kahel järgmisel põhjusel:

— et tagada korrektne teave satelliitteenuste loomiseks;

— et saada edukalt tulu osutatud teenustest.

5.4 Komisjoni sisesed ja komisjoni koostatud lähenemisviisid, mis on hästi kooskõlastatud, tagavad samuti sidususe ja koostalitlusvõime Maa seire ja teiste selliste kosmosega seonduvate programmide vahel nagu sidevahendid ja transport.

5.5 Tõhus kooskõlastamine on vajalik arvukate riiklike ettevõtjate tõttu, kes on samuti kaasatud teabe kogumisse.

5.6 Satelliitide, automaatsete mõõtejaamade ja interneti abil muutuvad võimalused keskkonna reaalajas jälgimiseks üha paremaks. GMES võib anda panuse meetmena „Kiire teabe saamine otsustamise lihtsustamiseks" keskkonna kvaliteedi mõõtmisel SKP täiendamise ([12]) raamistikus.

5.7 Satelliitide kasvav arv nõuab kõigi kosmosevarade hoolikat juhtimist, et vältida kokkupõrkeid kosmoses, sest neil on väga ebasoovitavad tagajärjed kosmose saastamise ja kosmoseprügi näol.

6. **Konkreetsed küsimused**

6.1 Maa seire hõlmab ikka veel suhteliselt väikest turgu võrreldes kosmosega seonduvate turgudega tervikuna. 2005. aastal oli kogutulu 1,3 miljardit eurot, sealhulgas 0,4 miljardit Euroopa kohta, millest poole moodustasid meteoroloogilised rakendused.

6.2 Maa seiret varustav sektor on eelkõige institutsiooniline ja sõltub riiklikust rahastamisest. Kaubanduslikul otstarbel kasutatavaid vaatlussatelliite arendatakse avaliku ja erasektori partnerluse raames ning need sõltuvad ikka veel riiklikust rahastamisest.

6.3 *Andmetel on võtmetähtsus*

6.3.1 Komitee rõhutab, et võrdsete tingimuste tagamise ning ikka veel nõrga erasektori arengu stimuleerimise eeldus on täielik ja avatud juurdepääs andmetele.

6.3.2 Katkematu andmete edastamine on otsustava tähtsusega, et välja võiks kujuneda elujõuline järgmise etapi teenuste sektor. Kui selles küsimuses valitseb ebakindlus, ohustab turgusid suur tagasilöök oletuste tõttu, et nõutav infrastruktuur ei täida ootusi.

6.3.3 Tööstuselt saadud tagasiside GMESi operatiivsatelliitide (Sentinel A) esimeste seeriate kohta on selgelt positiivne ([13]). Olemasolev ahel kosmoseandmete allalaadimiseks nõuab erilist tähelepanu, et tagada optimaalsed tingimused.

6.3.4 Jätkusuutlikkuse jaoks on sama olulised satelliidid Sentinel B, mis on vajalikud vananenud satelliitide Sentinel A asendamiseks ning teenuste järjepidevuse tagamiseks juhul, kui mõni satelliit ei tööta. Satelliitide Sentinel B rahastamine on ikka veel ebakindel. Seda tuleb kindlustada.

([11]) Vt allmärkus 4.

([12]) Vt Euroopa Komisjoni teatist „SKP täiendamine: Edu mõõtmine muutuvas maailmas", KOM(2009) 433 lõplik.

([13]) Vt „Industry Information Day on the GMES Sentinel Data Policy", Brüssel, 11. september 2009.

6.3.5 Tagamaks teenuste järjepidevus või uute teenuste arendamine, tuleb tulevast arvutiandmete kasutamise tasustamise mehhanismi (pärast konsulteerimist) järgmise etapi teenuste sektorile võimalikult kiiresti selgitada.

6.4 *Rahastamine*

6.4.1 Rahalised vahendid esialgsete toimingute jaoks aastatel 2011–2013 ulatuvad 150 miljoni euroni, sealhulgas 43 miljonit eurot seitsmenda raamprogrammi raames ja 107 miljonit eurot komisjoni eelarvest. Komitee soovib selgitust paljude lahendamata küsimuste kohta.

6.4.2 Sidusrühmad peavad olema kindlad selles, et rahastamispakett summas 107 miljonit eurot eraldatakse toetuse või laenuna. Osalemiseeskirju tuleb selgitada. Kas ühinenud riike tuleks vaadelda kui potentsiaalseid toetusesaajaid või lepingupartnereid?

6.4.3 Arvestades oodatavaid tulemusi näib 150 miljoni euro suurusest summast vaevu piisavat. Esiteks on laialt levinud seisukoht, sealhulgas ESAs ja EADSis, et täiendava 30 miljoni euro eraldamine seitsmenda raamprogrammi raames on hädavajalik selle tagamiseks, et maapinnal asuvad rajatised oleksid nõuetekohased. Teiseks ei ole kindel, kuidas 2013. aasta kaetakse, isegi kui aastateks 2013–2020 tagatakse rahalised vahendid ELi eelarvest.

6.4.4 Kolmas probleemide valdkond hõlmab satelliitide Sentinel B kavandatud väljasaatmist, kuna selle rahastamine ei ole veel eelarvesse võetud ning on seetõttu ikka veel lahtine ([14]).

6.4.5 Teine väljakutse on lähedalasuvate mereseire-, atmosfääriseire- ja julgeolekuteenistuste rahastamine, mille kohta oleks tulnud otsus vastu võtta samaaegselt otsusega maapinnaseire ja hädaolukorras reageerimise teenuste rahastamise kohta. Komitee tunneks heameelt teabe üle selle kohta, kuidas neid teenuseid rahastatakse ning mil määral seitsmes ja kaheksas raamprogramm ning komisjoni peadirektoraat, eelkõige keskkonna peadirektoraat, selles osalevad. Sellealane selgitus on väga asjakohane järgmise etapi teenuste sektori jaoks.

6.4.6 Majanduslikke lisakulutusi ei pea tingimata katma üksnes ELi eelarvest. Kõne alla võivad tulla ka teised allikad, sealhulgas ESA või riiklikud toetused.

6.5 *Järgmise etapi teenuste sektor*

6.5.1 Praegu on Maa seire järgmise etapi teenuste (arenemisjärgus) sektor väike ja killustatud, hõlmates 150 ettevõtet, mille raames said 2006. aastal tööd ligikaudu 3 000 inimest. Kogutulu Euroopas oli 2006. aastal 250–300 miljonit eurot. Sissetulek riiklikust sektorist on ligikaudu 150 miljonit eurot. Tarbijad on suures ulatuses riiklikud ametiasutused ja agentuurid. Kasum on väga erinev. USA tööstus on kaks kuni kolm korda suurem kui Euroopa tööstus. Sellel on ka kõrgem kasvumäär ([15]).

6.5.2 Käsil on järgmise etapi teenuste sektori tegevuste koondamine, mis on soovitav.

6.5.3 ESA ja tööstuse pikaajalistes suhetes, hoolimata piiratud tegevusest, keskenduti ESA ekspertteadmistele kui teenuseid lihtsustavale tegurile. See tagas eduka tööstuspoliitika.

6.5.4 Kuna vastutus rakendamise eest läheb ESAlt üle Euroopa Komisjonile, soovib komitee, et asjaomased tehnilised eksperditeadmised tööstuse kohta tagataks Euroopa Komisjoni teenuste raames.

6.5.5 Tulevase programmi sisu on selge ning suurel määral keskendunud VKEde kaasamisele, kelle loovus on komitee arvates väga oluline. Selles kontekstis soovib komitee rõhutada kahte punkti:

6.5.5.1 25 miljoni euro suurune projektieelarve nõuab suuremate ettevõtete kaasamist. ESA on aktiivselt taotlenud VKEde osalust. Euroopa Komisjon peaks asuma samale seisukohale.

6.5.5.2 VKEsid tuleb kutsuda võrdväärsetel alustel osalema peaettevõtjatena väiksemates projektides.

6.5.6 Riigihankeprojektide puhul, mille rahastamisraamid ulatuvad 150 miljoni euroni aastateks 2011–2013, peab Euroopa Komisjon kontrollima, kas riiklikud osalejad põhjustavad võimalikke moonutusi, mis võivad veelgi suureneda nõustajate hinnangu tõttu. Praegu valitseb ebaselgus riikliku sektori kui teenuste põhitarbija osatähtsuse küsimuses.

6.5.7 Kuna GMESi eesmärk on luua uuenduslik geoinfoteenuste tööstus, peab programm kaasama kõiki tööstuses osalejaid. Valitseb tendents kaasata peamiselt kosmosevaldkonnas juba tegutsevaid tööstusi. Komitee rõhutab siiski, et GMESile jätkusuutliku tuleviku tagamiseks tuleb kaasata osalejad kogu geoinfoteenuste tööstusest, nii kosmose- kui ka muudes valdkondades.

6.5.8 Komitee toetab rahalise toetuse andmist eraettevõtete projektidele, eesmärgiga kompenseerida ebaõnnestumised turul selles strateegilises ja suure potentsiaaliga sektoris.

6.5.9 Praegu on kosmosetegevus keskendunud ühte Euroopa Liidu piirkonda. Arvestades olemasolevat võimsust võib ja tuleb innustada järgmise etapi teenuste sektori arengut ka uutes liikmesriikides.

([14]) Satelliite Sentinel B arendab ESA, kuid operatiivkulud katab komisjon. EADSi arvestuste kohaselt ulatub see summa 165 miljoni euroni.

([15]) Täielikuma ja põhjalikuma analüüsi saamiseks vt allmärkuses 9 nimetatud uuringuid.

6.5.10 Komitee peab vähenevat spetsialistide arvu kõnealuses valdkonnas murettekitavaks. Seda suundumust tuleb muuta. Tõhustatud haridus- ja koolitusprogrammid võimalikele tulevastele riikliku sektori tarbijatele ning kõrgtehnoloogilises järgmise etapi teenuste sektoris on vajalikud, et tööstus saaks kõnealustest võimalustest maksimaalset tulu.

6.6 *Julgeolek*

6.6.1 Arvestades, et ESA käsitles kosmost riikliku julgeoleku tõttu, olid ELi ja ESA leping 2004. aastast ja nõukogu resolutsioon 2007. aasta maist otsustava tähtsusega pöördepunktid. Komitee tunneb heameelt tähelepanu üle, mida pöörati GMESi andmete ja teabe kasutamisele kodanike julgeoleku jaoks ning sellise andmepoliitika loomisele, mis tagab võimalike tundlike andmete turvalise kasutamise Euroopa Komisjoni, ELi asutuste ja liikmesriikide poolt.

6.6.2 Komitee tervitab samuti GMESi ja Euroopa Kaitseagentuuri tõhustatud koostööd, mis tagab seosed GMESi andmepoliitika ja rakenduse vahel ning ettenähtud Euroopa julgeolekunõuete kavandamise koos selle juurde kuuluvate edaspidiste nõuetega.

6.6.3 Komitee toetab täielikult kavandatud kaheotstarbelist (või kodanikukaitse) lähenemist, mis ühendab teadusliku ja julgeolekule suunatud rakendamise GMESi strateegilises tegevuskavas. Selline lähenemisviis on väga asjakohane, et tulla toime nii praeguste ülesannetega kui ka ülesannetega keskpikas ja pikas perspektiivis, parandades ELi suutlikkust sellistes valdkondades nagu mere-, maismaa- ja piiriseire, sealhulgas kontroll ([16]) ebaseadusliku sisserände ja salakaubaveoga tegelevate organisatsioonide üle, samuti narkokaubanduse kontroll, esmatähtsa infrastruktuuri kaitse ja relvade leviku vastane võitlus.

Brüssel, 20. jaanuar 2010

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee president
Mario SEPI

([16]) Tihedas koostöös maapinnal asuva Euroopa Liidu välispiiridel tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuriga FRONTEX.